

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 st. 10 p. peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D. večji oglas
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsilica po 10 Din
a pri večjem
parčilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neuradna
pisma se ne sprejemajo. Uredniška
telefon št. 2050, upravniška št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cerkev se vrača v Francijo

Dr. Ahčin. — Pariz v oktobru.

V francoskem časopisju je zopet enkrat ostro završalo. Levica in desnica sta se vznemirili. Znova je doprinešen dokaz, da se ob križu neizprosno ločijo duhovi. Katoličani vsa sveta moremo biti nadvse veseli, da je francosko prostozidarstvo, ki je stoletja bilo vodilno v boju zoper Cerkev, danes potisnjeno v tesno defenzivo. Sovražstvo in krivica ne moreta trajno opajati človeških src, ki so ustvarjena za pravičnost in ljubezen. Ni dvoma, da je novi uspeh francoskih katoličanov le etapa na zmagovitem pohodu. Mučeniška francoska Cerkev gre svobodnim dnevom nasproti.

Zakaj pa trenutno pravzaprav gre?

V proračunskem načrtu za leto 1928-29 sta v finančni zakon vstavljena člena 70 in 71. Njuna vsebina je sledeča: katoliškim redovom oz. kongregacijam, ki se posvečajo inozemskim misijonom, je dovoljeno, da imajo v Franciji svoje novicijate, kakor tudi druge hiše in naprave, ki so v to potrebne. Poleg tega se Cerkev vrne zaplenjeno premoženje, razven onega, ki se je v tem času porabilo v dobrodelne namene in v občo korist. Tega seveda ne bo več veliko, ker so večinoma cerkvena poslopja spremenili v laične šole in druge državne zavode. A vendar gesta je tu, ki priznava krivico, storjeno Cerkvi in išče sprave.

Toda, kakor hitro se je zaznalo za vsebino omenjenih členov novega finančnega zakona, že so se vzbudili protiverski instinkti. V radikalnem časopisju se je pričel sistematičen napad. Na čelu vseh se je postavil »Le Quotidien«, ki je glasilo ministra prosvete Edvarda Herriota. Vršili so se dolgi članki, kjer je Pierre Bertrand dokazoval, da je treba republiko ohraniti revolucionarnega duha, laično in protiklerikalno, da ne bo francoski narod dopustil, da se stopnjema na tak način uničujejo velike pridobitve modernega napredka in kulture. Kar se da živo je slikal temne sence jezuitov in kapucinov, ki se kradoma plazijo, da zaslužijo ubogo domovino. Po deželi so pričeli prirejati shode, kjer so se sprejemale resolucije, da je treba ohraniti v vsem obsegu zakone iz leta 1901. in 1905. (Combesovi proticerkveni zakoni, nasilna ločitev Cerkve in države, oropanje cerkvenega imetja). Šli smo v vlado narodnega bloka. Tako so izjavljali, ker smo zapuili Poincaréju, da bo vodil vseskozi napredno politiko laičizma. A če se to ne zgodi, bomo izvajali posledice. Kakor smo pred 4 leti vrgli Milleranda, ki je hotel inaugurirati klerikalno politiko, tako bomo sedaj Poincaréja...

Da, pred 4 leti je padel Millerand, ker je hotel biti malo pravičen Cerkvi. A nekaj mesecev po novih volitvah je Francija obnovila diplomatske stike z Vatikanom. A tu se ravno pričlenja komična drama kulturnobojnih radikalnih framasonov. Najprej je treba vedeti, da je francosko ljudstvo, ki ga oni kličejo za pomoč, če izvzamemo njihove ožje strankarje — na radikalne trombe ni kar nič zganilo. Še več. Vodilno francosko časopisje, o katerem nihče ne more trditi, da je klerikalno, je ostalo tiho ali jako rezervirano. Vsak ve, da tiči v grmu drug zajec. Kartelisti s Herriotom na čelu bi radi znova prišli do izključne oblasti. To je vse! Leta 1924 se jim je za nekaj mesecev tudi posrečilo. A tista vlada je prinesla Francozom v notranji in zunanji politiki, ki jo je vodil Herriot sam, veliko nesrečo in zmedo. V znamenju popolne nemoči sprli velikih državnih nalog, se je zrušila. Moral je priti znova Poincaré, da je napravil red in rešil frank. A sedaj, ko so se razmere zboljšale in ustalile, bi pa ne bilo napačno, tako misli g. Herriot, znova vzeti državne vaje v roko. — Tega se pa vsi resnični patrioti boje in si nihče ne želi novih nevarnih političnih eksperimentov. Zato tako enodušen molk tudi pri tistih, ki drugače radi slišijo na protiklerikalna ušesa.

Nasprotno pa časopisje, ki je katoličanom naklonjeno, v zadevi sami prehaja v odločno ofenzivo, predvsem vplivni »Echo de Paris« in »Figaro«. Vsi poudarjajo, da tu ne gre za kake koncesije ali privilegije, ampak za golo pravičnost, ki jo je kulturna družba dolžna Cerkvi. Zakaj naj baš proti katoličanom veljajo izjemni zakoni? Po kakšnem pravu naj bo ravno dovoljeno Cerkvi krasti to, kar je njena. O iskrenem patriotizmu francoskih katoličanov ne more nihče dvomiti. Borili so se zveščjo za domovino, vedno v prvih vrstah in vsa bojišča so orošena s krvjo redovnikov in duhovnikov, ki so padli za domovino. — In komu se ima zahvaliti Francija za ureditev svojih kolonij in spet za vso kulturo med kolonialnimi narodi, če ne katoliškim misijonarjem in misijonarkam! Tako in podobno do-

Zeppelin v Ameriki

v New York, 15. okt. (Tel. »Slov.« ob 7.45.) Ob 18.22 srednjeevropskega časa so zagledali »Zeppelin« nad New Yorkom. Nato se je ohrnil proti severu in je javil svoj položaj, ko je bil oddaljen 60 milj od rtiča Hatteras na Novi Fundlandiji. Pozneje je javil položaj, ko je bil oddaljen 300 milj od te točke. (Ob 7. uri srednjeevropskega časa.) Poveljnik zrakoplova dr. Eckener je radiografično sporočil, da leti s hitrostjo 37 in pol milje na uro ter da bo pristal na vsak način na newyorškem letališču.

v New York, 15. okt. (Tel. »Slov.«) New York javlja o mestu, kjer se je nahajal momentano »Zeppelin«, sledeče: Ob 6. newyorškega časa 135 milj vzhodno rtiča Hatteras. Ob 7. 100 milj vzhodno in ob 8 samo še 50 milj vzhodno.

v Washington, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ob 18. srednjeevropskega časa je letel »Zeppelin« nad Washingtonom v smeri proti Philadelphiji. Brezžična brzozavka pravi, da bo ob 22. uri zrakoplov dospel v Lakehurst. Nad New Yorkom ne bo letel.

v New York, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po poročilih vremenskega urada je imel »Zeppelin« na vsej poti močen nasproten veter, ki je včasih nevtaliziral vso hitrost zrakoplova. Ker je krmilna ploskev pokvarjena, je trpela tudi zmoglost krmarenja, posrečilo pa se je, to napako odpraviti. Bojazen, da je zrakoplov od sobote ponoči izročen vetrovom, je po poznejših poročilih neutemeljena, vendar je pa bil boj z vetrovi in viharji zelo težak. Stabilizacijske ploskve so se morale večkrat še enkrat popraviti. V mornariških krogih se naglašja, da je dr. Eckener v nekem oziru lahko zadovoljen s svojim poletom. Zrakoplov potuje sedaj že okoli 100 ur in je s tem dokazal, da je zgrajen z enornimi varnostnimi faktorji. Ravno dolgotrajna možnost poleta je bilo ono, kar so iskali tehnični krogi.

v Washington, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ko je »Zeppelin« letel nad glavnim mestom, mu je prebivalstvo prirejalo viharne ovacije. Predsednik Coolidge je poslal Hindenburgu in dr. Eckenerju brzozavne čestitke. Nad Washingtonom je letel zrakoplov v višini 300 metrov. Poškodba na krmilu je jasno vidna. Nad Philadelphio se je pokazal »Zeppelin« ob 20.40. Prebivalstvo ga je živahno pozdravljalo na vseh strehah in cestah. Zrakoplov je zopet dosegel normalno hitrost.

Na vest, da se bo zrakoplov pred svojih pristankom pokazal nad New Yorkom, se je začelo zbirati prebivalstvo ter se pripravljala velik sprejem. Povsod je videti na cestah in nebotičnikih množice ljudstva, ki z daljnogledi preiskujejo obzorje. Točno ob 16. newyorškega časa je »Zeppelin« dosegel New York. Poškodovana stabilizacijska ploskev se jasno razločuje. Vidi se, da zrakoplov lahko omahuje, kar je znamenje, da se mora boriti proti hudemu viharju. Prebivalstvo mu pripravlja neštevilne šopke, dr. Eckenerju hoče darovati tudi avtomobil, kakor je pač ameriška reklamna navada. Iz Washingtona se poroča, da so tam jasno videli veliko luknjo v levem krmilu, ki meri po vsej priliki 13 krat 5 metrov. Videti je notranjo konstrukcijo krmila.

Kdo je naročil umor dr. Korošca

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Že poslednja odkritja bivšega prvaka Orjuna g. Iva Mogoroviča, ki jih je priobčil svoječasno kot odgovor na članek Pribečevićevega sina, so dovolj jasno obeležila, kje je iskati krivce za razne politične umore, ki so se v teku poslednjih let izvršili v naši državi. Ta odkritja, ki smo jih v »Slovencu« priobčili, so izzvala živahno senzacijo. G. dr. Ivo Mogorovič je v tem članku trdil, da se je gotovi organizaciji naročilo, da se ubijeta g. dr. Korošec in g. dr. Spaho.

Slično, samo bolj konkretizirano odkritje je na shodu DS, ki mu je prisostvoval tudi prosvetni minister g. Milan Grol, napravil eden izmed voditeljev DS v Vojvodini, g. Svetozar Stefanović, izjavil sledeče:

»Ko se je proti koncu 1924 sestavila vlada Pašić-Pribečević, sem bil v Belgradu tajnik oblastnega odbora Orjuna. Nekega dne je prišel

k meni gospod v kmetski obleki, da bi napravil večji efekt, in je povabil mene in še mojega tovariša v gostilno. Ta gospod se je imenoval J. ... (govornik je navedel celo ime) in se je predstavil kot tajnik okrožnega odbora samostojnih demokratov ... On nam je ponudil po pol milijona dinarjev, meni in še dvema tovarišema, in potne liste za vsako državo, v katero hočemo, in sigurne beg. Rekel je, da se to dela z znanjem Maksimoviča. Šlo je za izvršitev atentata na dr. Spaho in na dr. Korošca, ki sta bila v opoziciji skupno z Davidovičem. Gospodje, jaz sem s svojima tovarišema ogorčen zvrnil to ponudbo, ker sem smatral, da je to največja žalitev, ki se lahko človeku prizadene. Da govorim pošteno, človek bi za idejo morda tudi ubil, za čast bi pa ubil vsakega, za denar pa ne bi ubijal nikdar. Mi smo o tem obvestili g. Davidoviča, on pa je o tem poročal Nj. Vel. kralju.«

Zagrebski župan odstopi

č Zagreb, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Stara borba med enim delom federalistov in županom Heinzlom se je danes končala s pismom, ki ga je poslal župan Heinzl klubu Hrvatskega bloka v občinskem svetu. V njem sporoča, da bo v kratkem času podal ostavko. Kakor smo že svoječasno poročali, upa del federalistov, da bo župana Heinzla nadomestil dr. Skulji, ki je najbolj primeren federalist in zelo ostro nastopa proti današnjemu režimu. Tudi sam Skulji je sporočil, da bo prišel na župansko mesto.

Da bi pa Hrvatski blok omogočil Heinzlu časten odstop, je na sobotni seji izrekel Heinzlu polno zaupanje. Zasebno pa se mu je spo-

kazuje ti listi, ne da bi mogel kdo količikaj oporekati.

Levičarji so deloma opravičeno razočarani nad Poincaréjem. On namreč ne slovi baš kot prijatelj katoličanov... Zato ugibajo na vse načine, kaj ga je moglo napoliti k tolikemu popuščanju. Sprožili so v svojih listih celo misel, da ni on niti vedel za omenjena člena finančnega zakona, ki so jih »jezuisti« kradoma vnesli v budget. A je smešno! Poincaré je sam sestavil proračun in pravkar razglasil, da bo za takega kakor je zahteval zaupnico. Neprimerno bolje jo je pogodil Ch. Maurras, ki v »L'action française« dokazuje, da sled omenjenih členov vodi v — zunanje ministrstvo. Tako bo tudi v resnici. Nihče, ne Briand in ne Poincaré nista katolikom blizu. A sta oba patriota in državnik. Vesta, da je v interesu Francije, da se čim prej in čim bolje uredi razmere s Cerkvijo, ki postaja vedno jačja moralna sila med narodi. Francoski od-

nošaji z Vatikanom ne morejo biti drugačni kot prijazni. Kajti Francija ima zelo delikatne interese ne le doma in v kolonijah, ampak zlasti v sredozemlju. Poleg tega ni nobene zavestne vlade, ki ne bi s trpkostjo gledala kulturnega boja v Franciji. Najmanj bi se jim to dopadlo v Londonu, kjer je vpliv katoličanov, kakor znano, na zunanjo politiko obuten in močen.

Oficielna Francija ne more slediti diktatu lože, ki dobiva od časa do časa epileptične antiklerikalne popadke. Kakor so se proti ustavi obnovili pred štirimi leti odnosi z Vatikanom, tako bosta proti ustavi sprejeta tudi omenjena člena finančnega zakona. Nič ne pomaga! Zakoni, ki ne dovoljujejo Cerkvi nikakih svoboščin in ji ne odmerjajo niti tistih pravic kot navadnemu sportnemu društvu, so pač krivični in modernemu svobodnemu duhu. do cela nasprotni. Poleg tega postajajo francoski katoličani vedno močnejša kulturna sila, ki za-

Dr. Eckener,
poveljnik »Grota Zeppelina«.

HSS zahteva novo ustavno-
tvorno skupščino

č Zagreb, 15. okt. (Tel. »Slov.«) »Narodni val« je poročal o sestankih, ki jih je priredil dr. Pernar z občinskim svetnikom ing. Šurino. Na nekem sestanku je Pernar nenavadno ostro govoril. Zavaroval se je proti raznim izjavam, ki pravijo, da je belgrajski zločin osamljen. Zatrjeval je, da ni osamljen, nego da gre za razbojniško bando, ki se bo v vsakih okoliščinah poslužila enakih sredstev proti vsem, ki branijo hrvatski narod. Dalje, da za Hrvate ni ustave niti njenih mej, pač pa da obstoja grobo nasilje proti Hrvatoma. Pernar je najbrezobzirnejše napadal sprejete ustave in vse, ki so pri sprejetju sodelovali. Pernar se je posluževal tudi prostih izmišljotin. Zato sporoča Belgradu, da Zagrebu ni treba nobenih parad, najmanj pa 1. decembra. Naglašja, da so danes tudi tisti zagrizenci (misli na SDS), ki so v svojem navdušenju pričakovali veliko demokratično Jugoslavijo, razočarani in da se skupno s HSS borijo proti nasilju in korupciji. Zahteva volitev za ustavotvorno skupščino, brez katerih volitev ni spremembe položaja. Končava, da bodo Hrvati dobili zadoščenje ali pa bodo šli narazen. — Radi tega članka je bil »Narodni val« zaplenjen.

Posvetovanja in priprave
v parlamentu

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Vsi poslanski klubi so sklicali svoje seje za prihodnje dni, da razpravljajo o bližnjem zasedanju s posebnim ozirom na volitve novega skupščinskega predsedstva. Predsednik DS-kluba g. Davidović je osebno pozval vse poslance na sejo, ki se bo vršila 17. oktobra. Seja radikalnega kluba pa se bo vršila 20. oktobra pred skupščinsko sejo.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je danes obiskal Nj. Svetost patriarha Dimitrija. Z njim se je dalje časa razgovarjal. Patriarh Dimitrije je bil precej bolan. Danes pa je že precej boljši, vendar pa še ne sme zapustiti svoje sobe.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je tudi danes imel

danes toliko pomenijo v javnem življenju, da preko njih ne bo mogla iti nobena ljudska vlada. — Herriot je pred svojimi pristaši najprej izjavil, da ni vedel za 70. in 71. člen novega finančnega zakona. A ta je bila vseeno malo predebela. Ne le, da se je finančni zakon vsaj desetkrat obravnaval v vladi, kakor ga je takoj demantiral drug minister, je bil novi proračun v pregled in presojo poslancem in ministrom natisnjen že 28. junija. — Sedaj poročajo, da je g. Herriot zbolel. Sicer ga boli menda le noga, a napovedujejo že naprej, da dalj časa ne bo mogel nikamor in da tudi ne more dajati nikakih izjav... Bolj moško je napravil protestantovski »Le Temps«. Nikakor ne gre, tako piše, da bi danes, po 30 letih, oblekli strgano in zamazano suknjo kombizma (la défroque usagée du combisme). To nam bolj imponira. »Le Temps« pa je vedno prvovrstno informiran in oficiozno glasilo zunanega ministrstva.

sestane s predsednikom radikalnega kluba g. Vukičevićem. Na njem sta razpravljala o vseh aktualnih vprašanjih.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Dosedanji pomočnik zunanjega ministrstva g. Luković je predal svoje dolžnosti g. dr. Bakutiću. Prihodnje dni odide g. Luković v Budimpešto kot naš poslanik.

Sklepi škofovske konference

č Zagreb, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je končala škofovska konferenca. Prejz. gg. so se razšli domov razen dr. Šariča, ki je odpotoval na Dunaj v zasebnih poslih. Dr. Bonafaič pa je odpotoval v Rim. Radi neresničnih poročil o delu konference so izdali službeni komunike, ki se glasi:

>Dne 12. in 13. oktobra se je vršila v zagrebškem nadškofijem dvorcu konferenca katoliškega episkopata SHS. Konferenci je predsedoval dr. Ante Bauer, nadškof v Zagrebu. Prisostvovali so pa o. Rafael Rodič, nadškof v Belgradu, dr. A. B. Jeglič, škof ljubljanski, dr. Josip Marušič, škof v Senju, dr. Klemen Kvirin Bonafaič, škof v Splitu, dr. Anton Akšamovič, škof v Djakovu, dr. Njarady, škof v Križevcih in dr. Ante Šarič, nadškof vrhbosanski. Seji 13. oktobra je prisostvoval tudi papeški nuncij msgr. Hermenegild Pellegrineti. Zapisnik je vodil kanonik dr. A. Slamič. Na konferenci se je razpravljalo o versko-cerkvenih vprašanjih. Konferenca je rešila vloge, ki so prišle od lanskoletne konference. Episkopat je imenoval predsednika, podpredsednika in tajnika stalnega odbora za prirejevanje narodnih evharističnih kongresov v kraljevini SHS. Ti gospodje se bodo posvetovali z episkopatom in sestavili popoln odbor.

Senzacionalni obiski g. Savčiča

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bil dan političnih sestankov. Predvsem je DS pokazala izredno živahnost in delavnost. Na več straneh je imela svoje sestanke, na katerih so njeni prvaki obrazložili volivcem DS sedanjí položaj ter gledišče DS glede na aktualne probleme. Kar je posebno zanimivo in kar se je v vseh političnih krogih opazilo, je dejstvo, da so vsi za to, da pride čimprej do neposrednega stika, ki bo vodil do sporazuma med tistimi, ki so za to pooblašteni. Vse povsod se je poudarjalo, da je skrajnostno stališče Pribečevića privedlo do zaostrenega razmerja, da je potrebno iskati izhodišče, na podlagi katerega bi bilo mogoče priti do običajnim medstrankarskim občejevanjem.

V tem pogledu se je posebno opazilo živahno nastopanje dr. Miloša Savčiča znanega bivšega prvaka SDS, ki je takoj po Pribečevićevih prvih nastopih izstopil iz SDS. On je v teku današnjega dne imel sestanke s predsednikom DS-kluba g. Ljubo Davidovićem in načelnikom SLS g. dr. Korošcem. G. Savčič je pri odhodu od g. Davidoviča izjavil časnikarjem sledeče:

Radičevci težko ranili voditelja HPS

č Bosanski Brod, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Radičevske razbojniške organizacije, ki postajajo v zadnjem času vedno bolj nasilniške, izvajajo teror nad vsemi strankami, ki niso v KDK, posebno nad pristaši HPS. Tako so

Trgovinske pogodbe

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Čim se bodo končala pogajanja s CSR za trgovinsko pogodbo, se bodo pričela pogajanja s Francijo. Kakor znano, so se ta pogajanja svoječasnó že vršila. Do sporazuma tedaj ni prišlo. V glavnem bo delegacija enako sestavljena kakor svoječasnó.

Ker je radi brezobzirnega izvajanja agrarne reforme v kraljevini SHS trpela veliko škodo ne samo katoliška cerkev, marveč tudi država, zato je episkopat ukrenil vse, da bi se očuvala cerkvena imovina. Splošno je znano dejstvo, da je katoliška duhovščina zapadnega in vzhodnega obreda v skrajni bedi. Raditega se je episkopat zavzel, da se uredijo materialne razmere dušnih pastirjev. Na konferenci se je vzelo na znanje zanimivo poročilo o verskih in moralnih razmerah naših izselencev v Argentini, ki ga je poslal episkopatu Anton Mrkun, župnik na Homeu. Episkopat je prosil Mrkuna, naj stopi v stik z izseljenškim komisariatom v Zagrebu. Predsednik konference je poročal, da se nahaja hrvatski obrednik v tisku in da bo dotiskan v par mesecih. Nadalje je poročal, kaj se je vse podvzelo glede priredbe in izdaje šolskih veroučnih knjig in kaj se je vse uredilo glede verske vzgoje in pouka na strokovnih šolah in nadzorovanja verske vzgoje in pouka po cerkvenih organih na drž. šolah.

Episkopat je z zadovoljstvom vzel na znanje ugodno rešitev vprašanja zavoda sv. Jeronima v Rimu in imenovanje dr. Djuke za ravnatelja tega zavoda. Episkopat je imenoval za svojega delegata v Belgradu dr. Jurija Madičevića, konzultorja belgrajske nadškofije, in dr. Gundeviča, profesorja v Zemunu.

>Bil sem pri svojem starem prijatelju. Razgovarjala sva se o zasebnih stvareh. Potem sva seveda samoobsebi umevno govorila tudi o položaju. »Nas ravno zanima ta del, ko sta se razgovarjala o političnem položaju. Ali nam bi mogli o tem kaj povedati?« so vprašali časnikarji. »Govorila sva, kaj bi bilo potrebno, da bi prišlo do sporazuma, ki ga želimo vsi.« »Ali nam bi lahko povedali nekaj konkretnega o tem razgovoru?« »To samo splošno. Zela je, da je potrebno, da pride do sporazuma.« »Ali se boste ponovno sestali z g. Davidovićem?« »Vprašali časnikarji. »Če bo treba, potem se bom še sestel.«

Sestanek med g. Savčičem in načelnikom SLS g. Korošcem se je vršil v predsedništvu vlade šele ob pol 8 zvečer in je trajal do pol 9. G. Korošec ni o tem sestanku hotel dati nobene izjave. Zvedeli smo pa, da je g. Savčič obiskal dr. Korošca povsem v zasebnih zadevah. Samoobsebi je umevno, da se je ob tej priliki razvil razgovor o aktualnih dnevnih vprašanjih, s posebnim ozirom na delovanje v poslednjih dneh o vprašanju sporazuma. Razgovor je potekel zelo prijateljsko.

včeraj v Brodu na Savi napadle in težko ranile pristaše HPS profesorja Stjepana Malenica. Napad je izvršil napadalni odsek bojne organizacije. Malenica je težko ranjen, tako da se je vsak čas bati katastrofe.

Šahovski turnir v Berlinu

v Berlin, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Pred začetkom 4. kola šahovskega turnirja je moral Tarasch radi bolezní odstopiti. Njegove partije so črtali. V četrtem kolu je Capablanca premagal Marshalla in Rubinstein Niemcoviča, dočim je ostala remis partija Tartakover-Spielmann. Stanje po 4. kolu: Spielmann 1½ (2), Capablanca, Tartakover 1½ (1), Reti 1 (2), Rubinstein 1, Niemcovič ½ (2), Marshall 0 (2).

v Berlin, 15. okt. (Tel. »Slov.«) V 5. kolu sta se po triurnem boju zedinila Spielmann in Reti na remis. Tudi igra Niemcovič-Tartakover je po trdem boju končala remis, Capablanca pa je premagal Rubinsteina. Stanje: Capablanca 2½ (2), Spielmann 2 (2), Tartakover 2 (1), Reti 1½ (2), Niemcovič 1 (2), Rubinstein 1, Marshall 0 (2). Jutri se bodo odigrale višee partije.

Kovine

v London, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 64.875, tri mesece 65.375. Elektroilit 71.25. Best Selected 68. Strong 96. Cink: per kasa 220, tri mesece 217.5. Svinec: bližnji 22.1875, tuji 21.875. Cink: bližnji 24, tuji 24.25. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg: 59.5. Bela pločevina: 18.25. Živo srebro: 23. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Platina: surova 15.875, odelana 17. Srebro 26.6875. Zlato: 84.115.

Hmelj

Nürnberg, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Dovož hmelja 50 bal, priranih 20 bal, po cenah: Halbertau slabši 190, boljši 260—285. Tendence zelo mirna.

Nad New Yorkom

v Newyork, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ravno v času, ko je bila ura 4. in so množice ljudi napolnile ceste, se je prikazal »Zeppelin« nad Newyorkom. Bil je veličasten pogled, ko je zrakoplov vozil nad mestom. Napravil je krog okoli municipalnega buldinga, nato pa se je obrnil proti Broadwayski cesti. Ceste so bile polne ljudi. Izdane so bile posebne izdaje listov. Kinematografski operaterji pa so z nebotičnikov snemali polet. Nad mestom je zrakoplov letel s hitrostjo 80 km.

v Dunaj, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ob 23.25 je radio prejel vest o tem, da je zrakoplov »Zeppelin« pristal v Lakehurstu. Vest je bila angleška, katero je predstavljala v nemščino Angležinja, ki ni znala dobro nemščino. Ob 23.27 je predstavila radiogram, da »Zeppelin« sedaj počasi propada (zugrunde geht). Bila je opozorjena na napačno prestavo, nakar je popravila vest o tem, da »Zeppelin« počasi gre na tla. Ob 23.35 poroča radio, da je »Zeppelin« oddaljen od zemlje 350 metrov. Ob 23.37 poroča radio, da je »Zeppelin« 50 metrov nad zemljo in da počasi pada.

v Lakehurst, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ob 23.31. Okoli letališča je zbranih 26.000 ljudi. Policija in čete imajo mnogo opravka, da vzdržijo red. Od 4. naprej ne puščajo nobenega več v ograjeni prostor.

v Newyork, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik Coolidge je na pozdravni brzojav dr. Eckergerja odgovoril s prisrčno brzojavko.

Predvolitve v francoski senat

v Pariz, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Notranje ministrstvo je danes opoldne objavilo natančno statistiko o izidu prvih volitev za generalni svet. Nanovo zasedenih je bilo 115 mest generalnih svetnikov. Prve volitve so takoj prinesle odločitev v 1270 slučajih, dočim se morajo v 239 volivnih okrožjih vršiti ožje volitve, v 2 okrožjih pa izid še ni končoveljavno ugotovljen. Onih 1270 generalnih svetnikov, o katerih je volitev že odločena, pripada na posamezne stranke, kakor sledi. Pri tem pomeni druga števila v oklepaju dosedanje razmerje glede 1511 sedežev: konservativci 88 (99), desne stranke 237 (259), srednje stranke 248 (304), levi republikanci 102 (150), radikali 451 (504), republikanski socialisti 55 (64), socialisti 82 (130), komunisti 6 (18). Videti je

torej, da niso volivna okrožja prinesla v politični konstelaciji nikakih sprememb. To je vsekako pomembno, ker imajo generalni svetniki voliti senat. Med izvoljene spadajo: Poincare, notranji minister Sarraux, delovni minister Loucheur, penzijski minister Marin in pa predsednik senata Doumer. Od 84 senatorjev, ki kandidirajo, je bilo 75 zopet izvoljenih, med njimi Hubert, predsednik komisije za zunanje zadeve v senatu, Marsal, dalje Clotz-Bienvenu in Clemontel. Samo štirje senatorji so propadli, šest na jih pride v ožje volitve. Od 184 poslancev-kandidatov jih je bilo 143 takoj izvoljenih, 15 jih je propadlo, 26 pa jih pride v ožje volitve. Med propadlimi se nahaja Paul Faures, generalni tajnik socialistične stranke.

Otvoritev romunskega parlamenta

v Bukarešt, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj opoldne se je sestel romunski parlament k redni seji. Otvoril jo je princ-regent Nikolaj s prestolnim nagovorom, v katerem je med drugim z zadovoljstvom ugotovil bodočo stabilizacijo leja, ki se bo izvršila s podporo inozemstva. Kar se tiče odnosov s sosednimi državami, je naglašal, da se nadeja Romunija na podlagi pogodbe Društva narodov in obstoječih defenzivnih zveznih pogodb rastočega sodelovanja z vsemi državami. V tem smislu je Romunija podpisala Kellogovo pogodbo, prijateljsko in razsodiščno pogodbo z Grčijo in upa, da bo v kratkem sklenila tako pogodbo tudi z Združenimi državami. Upati je tudi, da se bodo v kratkem končala pogajanja z Berlinom o likvidaciji spornih vprašanj iz časa vojne. Kar se tiče skupnega življenja z manjšinami, je vlada odločena, da bo nasproti njim vodila najliberalnejšo politiko, pri čemer bo pozdravljala vsako odkritosrčno sodelovanje manjšin.

„Miroljubna“ Italija

v Milan, 15. okt. (Tel. »Slov.«) V Milanu se je vršila seja Društva dalmatinskih stražnikov skupno z vojnimi prostovoljci in fašisti. Seje se je udeležil tudi pokrajinski fašistični tajnik ter več zastopnikov armadnega kora in drugih oblasti. Predsednik vojnih prostovoljcev je izjavil: »Ne bomo imeli miru, dokler ne napočí dan, ko bo z dalmatinske zastave izginil črni flor in ko bo Italija zasadila svoje zastave na Dinarskih planinah. Split pripada nam.«

Boncour brani mornariški dogovor

v Pariz, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Paul Boncour je včeraj v »Quotidienu« branil francosko-angleški mornariški dogovor, da je bil sklenjen na izrecno željo razorožitvene komisije. Zavzemal se je za to, da se sprejme Loudonov predlog za takojšnje sklicanje konference pomorskih držav. Dalje je zagovarjal, da se sprejme dodatni dogovor k paktu Društva narodov, po katerem naj v slučaju napada dobi napadena država samo tedaj pomoč Društva narodov, če se je podvrgla smernicam, ki jih določa razorožitvena konferenca Društva narodov.

Ludendorf gre na Kita'sko

v London, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Nankinga je vojni minister Feng-jusiang povabil nemškega generala Ludendorfa, da prevzame reorganizacijo kitajske armade. Ludendorf je baje odgovoril, da bo obiskal Nanking, da se tam o stvari pogovori.

Nova albanska zastava

v Milan, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po naročilu kralja Zogua je albanska vlada sprejela novo zastavo. Imela bo na rdečem polju velikega dvoglavega orla z dvignjenimi kremplji in zlatim krunom, v sredi pa ima ščit z zgodovinsko krono Skanderbega.

65.000 delavcev odpuščenih

v London, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) »Daily Mail« poroča iz Bukarešte, da je bilo po vladnih odredbah v Erdelju s kratkim rokom odpuščenih 65.000 madžarskih delavcev.

G. Herman Wendel nas prosi, da objavimo tole njegovo

izjavo

Gospod dr. Krnjevič ne razume položaja ali pa ga noče razumeti. Ves obupan se je poprijel nedolžnega avtomobila, ki sem ga dobil 19. avgusta za neko informacijsko vožnjo, kakor se je to zgodilo že gospodu Sauerweinu od »Matin«-a in celi vrsti nemških in nenemških publicistov. Gre pa le za dr. Krnjevičovo trditev z dne 17. avg., da me plačuje belgrajska dispozijski fond. Prosim ne zavijajte in ne izmikajte se. Tu je mogoče le: dokazati ali prekrfati.

Frankfurt a. M., 12. okt. 1928. d. 15
HERMAN WENDEL

Splošna stavka v Lo u

v Varšava, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Generalna stavka v Lodzu se vrši v polnem obsegu. Delo se vrši samo v bolnicah in dobrotelčnih napravah. Od dnevnih listov izhajajo samo delavski listi. Glede telefona se je dogovorilo, da se pripuščajo uradni razgovori in časnikarska poročila. Računa se z novo posredovalno akcijo vlade.

43 mrtvecev

v Praga, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Na Poriču so do danes zvečer skupno spravili izpod razvalin 40 mrtvecev, v katero število so vračunani tudi oni ponesrečenci, ki se nahajajo v bolnicah. Pospravljana dela so dospela do kletnih prostorov, samo ob zidu sosedne hiše segajo razvaline še nad nivo ceste. Ker je bila tudi že sosedna hiša zavarovana, bodo odkopali tudi še ta ostanek, pod katerim domnevajo še nadaljnje mrtvece.

v Praga, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Število mrtvih pri nesreči na Poriču znaša do nocoj po uradnih podatkih 43 oseb. Pri nadaljnji preiskavi kleti se je našlo, da se nahaja v najnižjih kletnih prostorih mnogo peska, katerega cenijo na tri vagone, kar potrjuje prejšnjo domnevo, da je gradbeno vodstvo pod poslopjem kopale pesek. Jutri ob 10. dopoldne bo pogreb žrtev, ki so pristojne v Prago. Strokovne zveze pozivljajo delavstvo, da v času pogreba ustavijo delo za 10 minut.

Drobne vesti

Potres.

v Sofija, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Tokom včerajšnjega dne in pretekle noči je bilo v Plovdivu zopet več potresnih sunkov. Prebivalstvo je začelo bežati iz hiš.

v Pariz, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Sodi se, da je stvar časnikarja Horana sedaj poravnana. Uradnik Quai d'Orsay De Noblet, ki je stvar zakrivil, bo najbrže dobil majhno disciplinarno kazen, ker se smatra, da je napravil samo pomoto. Horanov posrednik Deleplanquette sploh ne bo obtožen, njegova založba pa ga je odpustila.

v London, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Sedaj je ugotovljeno, da bo lord Birkenhead še ta teden odstopil kot državni tajnik Indije. Govori se, da bo postal predsednik novega kabelskega trusta ali pa generalni ravnatelj v velikem časnikarskem koncernu.

v Carigrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Turški listi poročajo, da bosta odstopila turški minister za javna dela in prosvetni minister,

Napredovanja

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Deželno sodni svetnik Alojzij Nendelj pri okrožnem sodišču v Celju in dr. Jakob Konda pri deželnem sodišču v Ljubljani sta pomaknjena v 4. I.

Vojaške slovesnosti v Kragujevcu

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Vojni minister general Hadžić je snoči odpotoval v Kragujevac, kjer se je danes vršila svečana proslava 25 letnice ustanovitve vojaškega tehničnega zavoda. S Hadžičem je odpotovalo več višjih častnikov. Pri tej priliki se je posvetil temeljni kamen nove tovarne za puške v Kragujevcu.

Posredovalec g. Savčič

r Belgrad, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Gosp. Savčič, ki je tekom današnjega dne obiskal g. Davidoviča in načelnika SLS gosp. dr. Korošca, bo skušal, kakor smo zvedeli iz njegove okolice, priti v stik tudi z ostalimi voditelji parlamentarnih skupin. Z ozirom na to pa je pričakovati, da se bo sestel z g. Stanojevičem in g. dr. Spahom.

Maršal d'Esperay v Splitu

č Split, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je sem prispel maršal Franchet d'Esperay v spremstvu kapitana Delonguemanna. Na kolodvoru ga je sprejelo številno županstvo. Pozdravil ga je pa veliki župan Perović, za njim pa občinski komisar Boneti. Vse mesto je v zastavah.

Dunajska vremenska napoved: Zg. in Sp. Avstrija in Stajarska jasno, ponoči še mrzlo, ponekod slana, jutri višja temperatura. Vzhodna Tirolska in Koroška jasna, nekoliko topleje, prognoza negotova